

## Naším indiánům

Vydali se dva indiáni autobusem na cestu ze Západu na Východ; to vyprávěl básník Josef Hrubý. Když jeli už dva dny, šel jeden z nich dopředu k řidiči a požádal ho, aby zastavil, že chtějí vystoupit. Řidič řekl, že ještě zdaleka nejsou u cíle, a indián pravil, že to nevádí. Řidič řekl, že jsou ale uprostřed pouště, a indián zas pravil, že to nevádí. Řidič řekl, že ovšem může zastavit, ale proč? Indián odpověděl: „Naše těla už dva dny jedou dál a dál, ale naše duše zůstávají vzadu, my na ně chceme počkat.“

Toto vyprávěl minulou středu Josef Hrubý v PEN klubu jako příklad poezie života. Mně to od té doby přichází na mysl jako slovo k tomu, nač jsem v poslední době myslel. Fyzicky jednáme pořád vpřed a dál. I vnější svět nás táhne nebo tlačí. Míjíme situace, které nestačíme ocenit. Ba myslím si skoro, že se pak rozhodujeme k jednání v jiných chvílích, než byly ty příznivější. Některé situace řešíme nezralí. To indiánské vyjádření je úžasné.

Já jsem onehdy – a zase v tramvaji – pozoroval lidi a podle jejich zjevu, tváře a jednání si tipoval, jak se mají, v jaké situaci jsou. A zase ty mobily: že pořád něco řeší, jednají, a promeškávají chvíle rozjímání nebo pozorování; nezaujatého pozorování, bez osobního zájmu. Pro mne je to čím dál zajímavější: v každém typu, zvláště ženě, vidím svérázný zjev, útvar, ano i dílo. Rád bych věděl, co ten mladý muž se sluchátky na uších poslouchá: původně jsem to považoval za znak ušlechtilého a cílevědomého zájmu. Ale ona je to izolace od prostředí, je to vyřazení pozornosti k tomu, co je tu a teď. Ale naše myšlenky, úmysly a rozhodnutí se vyvíjejí v ovzduší dějů, jevů, zvuků z okolí. Jako na naše tělo dovívá van vzduchu, na naši duši vane okolní dění. Uzavři se tomu, a budeš jenom kvasit uvnitř.

Když pozoruju děti: všecko znají, vodu, trávu, strom. Protože všeho se mohly dotknout, jdouce za něčím jiným. Je však cosi velice jiného, když jste k vodě, k trávě, ke stromům uvázáni celé hodiny, a třeba denně. Za půldny u potoka si vodu promyslíte do dna: po ten písek, po sliz kamenů, po všelijaké špručky lezoucí pod nimi. Váš duch je u všeho zároveň s vaším tělem, a těsně. Ale co vůbec může vědět a co může dobře udělat, kdo místo pravých věcí poznal jen jejich obrázky, fotografie, imitace?

Ti indiáni už prostě neunesli, že ode všeho, co vidí, jedou hned pryč. A toho „pryč“ bylo za dva dny víc, než co může být u cíle. Je to, jako bych si za tisíc korun jel pro něco, co bude za stovku. Josef Hrubý ve své poslední sbírce Miláček Arcimboldo má radu skoro předvánoční: „Až budete žít znovu, zajděte občas do obchodu se slovy. Až vyjdete, řekněte ostatním: byl jsem se postarat o duši.“

Ale my, co tu sedíme, známe i potíž opačnou: že náš nadaný duch nás předbíhá a my to potom musíme do pondělka tělesně napsat.

*18. prosince 2007*

## U hodináře

Budíček Junghans je starý teprv asi dvacet let. Je na baterii a šteluje se takovým zubatým kolečkem: v jedné poloze se řídí ručičky, ve druhé buzení. Mám ho na protější knihovně a poznávám na něm, že už bych měl konečně začít psát. Hřídelka toho kolečka se kdesi uvnitř ulomila.

„Dobrý den. Tady se pokazilo toto kolečko, můžete mi to spravit?“ Mladý hodinář strojek prohlížel a pravil: „To je ulomené někde uvnitř..., ta práce nestojí za to, protože,“ ukázal na svou polici, „takový budík dostanete za dvě stě korun.“ – „Ano, ale já nechci nový budík, já mám své věci rád.“ Zase si budík prohlížel, a kolečko mu zůstalo v prstech. Řekl: „Tady to dokonce už někdo slepoval, takový nesmysl!“ Ano, ale neřekl jsem kdo. Podával mi sugestivně budík, nevzal jsem ho, řekl jsem: „Ale zásadně, dalo by se to opravit?“ – „Zásadně,“ opakoval to slovo ironicky, „jde všecko opravit, ale pane, zásadně je to hloupost, protože by to bylo mnohem dražší než nový budík.“

Tato slova, to byla voda na můj psací stroj! „Pane,“ řekl jsem, „dneska je takový zlořád, kupovat pořád dokola něco, co se dá opravit, a kam to spěje!“ Hleděl na mne: věděl, o čem mluvím, ale chtěl udržet řeč u toho budíčku. Řekl: „To bych musel celé otevřít a ztratím tím hodinu!“ Velice mi tím nahrál. Připomnělo mi to, co jednou náš Jan povídal o šoferovi, s nímž jezdil měřit: ten když přijel ke značce „Průjezd zakázán“, řekl vždycky: „Aha, tudy se dá projet!“ Mohl jsem pokročit: „A kolik si počítáte za hodinu?“ To ho jaksi vyšinulo, zakymácel se a odpověděl: „Za hodinu? Víte, jaký já tu platím nájem?“ A řekl, kolik platí měsíčně za metr čtvereční. Dohoda byla už snadná: nabídl jsem, že mu zaplatím půl čtverečního metru.